

EATR1: kallioiden ja dyynien luontotyypit

Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Luontotyyppi	Suojelutaso	Nykyinen pinta-ala, ha	1995 pinta-ala, ha	FRA ehdotus, ha	Palautettava pinta-ala, ha	Ei-hyvä pinta-ala, ha
Rantavallien yksivuotinen kasvillisuus	U1=	32	15-60	32		2
Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	FV=	16 200	16 200	16 200		1 450
Kasvipeitteiset rantakalliot (merenrantakalliot)	FV=	20 000	20 000	20 000		1 500
Harjusaaret	U2=	38 500	38 500	38 500		19 300
Ulkosaariston luodot ja saaret	U2=	140 000	140 000	140 000		120 000
Itämeren hiekkarannat	U2-	1 000	1 500	1 200	200	550
Liikkuvat alkiovaiheen dyynit	U2-	50	77	70	20	10
Liikkuvat rantakauradyynit	U2-	130	124	140	10	50
Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit	U2-	240	110	280	40	124
Variksenmarjadyynit	U2+	70	123	130	60	20
Metsäiset dyynit	U2-	4 000	290	4 000		3 240
Dyynien kosteat soistuneet painanteet	U2-	8	370	20	12	6
Kuivat kanerva- ja variksenmarjadyynit	U1=	1 000	1 540	1 000		0
Tuntureiden vyörySORAikot ja lohkarEikot ALP	FV=	700	1 100	700		0
Tuntureiden vyörySORAikot ja lohkarEikot BOR	FV=	100	100	100		0
Kalkkikalliot ALP	FV=	40	40	40		0
Kalkkikalliot BOR	U2-	500	510	530	30	310
Silikaattikalliot ALP	FV=	19 000	19 000	19 000		0
Silikaattikalliot BOR	FV=	127 000	127 000	127 000		10 000
Kallioiden pioneerikasvillisuus	FV=	6 000	6 000	6 000		500
Yhteensä		374 570		374 942	372	157 062

Luontotyyppiryhmän erityispiirteet

- Hyvin eritasoisia luontotyyppejä: vakaita, laajoja kalliota ja pienialaisia kalkkikallioita, hiekkarantoja ja dyynejä. Lisäksi ryhmään kuuluu kaksi maa- ja merialueita sisältävää luontotyyppiä: harjusaaret ja ulkosaariston saaret ja luodot.
- Rannikon luontotyyppien yhteisinä uhkina Itämeren huono tila, umpeenkasvu ja vieraslajit sekä kilpaileva maankäyttö (rakentaminen, virkistyskäyttö, metsätalous)
- Itämeren tilaa parantavat toimenpiteet vaikuttavat suurimpaan osaan ryhmän luontotyypeistä.
- Kaikki ryhmän pienilaiset luontotyytit ovat myös uhanalaisia ja LSL-luontotyyppisuojelelun piirissä.
- Hiekkarantojen ja avointen dyynien hoidon osalta intressit yhteisiä maanomistajien ja Puolustusvoimien kanssa (avoimuuden lisäys, näköalat rannalle, häiriödynamiikka), mutta vaativat viestintää, alueidenkäytön yhteensovittamista, ohjausta ja resursseja.

Palauttamistarve, koonti

- Dynaamisille, pienialaisille luontotyypeille 1995 pinta-alojen samoin kuin muiden historiallisten pinta-alojen arviointi luontotyyppitasolla on erittäin haastavaa.
- Asetetut FRAt perustuvat suojelutasoarvioinnissa tehtyyn asiantuntija-arvioon, jossa myös toteutettavuus on huomioitu.
- Palauttaminen kohdistuu luontotyyppeihin, joiden vähenemisen syynä on esiintymien tuhoutumisen lisäksi niiden pinta-alan kutistuminen umpeenkasvun seurauksena.
- Käytännössä palauttaminen edellyttää hoitotoimien merkittävää lisäämistä suojelualueilla nykyisten esiintymien tilan parantamiseksi, jolloin pinta-alaa myös palautuu esiintymien laajetessa.

	2030	2040	2050
Hiekka-rannat	60 ha	120 ha	200 ha
Dyynit	43 ha	85 ha	142 ha
Kalkki-kalliot	9 ha	18 ha	30 ha
Yht.	113 ha (30 %)	225 ha (60 %)	372 ha (100 %)

Huomioita keinoista tilan parantamisen toimenpiteisiin liittyen

- Avoimet dyynit ja hiekkarannat sijaitsevat pääosin Natura-alueilla ja muilla suojelualueilla.
- Heikentymisen estämiseen keinona vielä suojelemattomille avoimille dyyneille LSL 65 §, tiukasti suojellun luontotyypin heikentämiskielto. Metsäisten dyynien, hiekkarantojen ja kalkkikallioiden osalta heikentymisen estäminen LSL 64 § mukaisella rajauspäätöksellä.
- Käytännössä suojelutoimet suojaavat luontotyyppejä heikentävältä maankäytöltä (rakentaminen, metsätalous, maa-aineisten otto), mutta ei takaa alueiden edellyttämää hoitoa → ilman hoitoa heikkeneminen jatkuu.
- Hoidon rahoituksen keinoina Helmi (suojelualueilla, MHLP & EVK vastuulla), metsäisille dyyneille suojelualueiden ulkopuolella Metka tai vaihtoehtona kohdennettu METSO-suojelu ja luonnonhoitotoimet
- Hoitoa ja alueiden käytön suunnittelua toteutettu myös useilla LIFE-hankkeilla (ympäristöhallinnon lisäksi kumppaneina mm. Porin kaupunki, Puolustusvoimat Vattajalla)
- Metsälain 10 §:n tarkoituksena suojata jyrkäniteitä (silikaattikalliot), mutta nykytulkinta suojaa käytännössä vain pari prosenttia jyrkäniteistä. Arvokkaimpia kallioalueita myös Naturassa, mutta keinona MRL → ei suojaa metsätaloustoimilta.

Toimenpide-ehdotuksia

- Luonnonsuojelulain 64 § ja 65 § mukainen suojelun jatkaminen
- METSO-suojelun tehostaminen & luonnonhoito (metsäiset dyynit)
- Ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet (Helmi)
- Mukautettujen metsätaloustapojen kehittäminen ja käyttö metsäisten dyynien hoidossa, vrt. harjumetsät
- Varjojyrkänteiden turvaamisen tehostaminen (ML 10 §)
- Käytöstä poistettujen kalkkilouhosten turvaaminen ja ohjattu jälkihoito
- Pohjankankaan harjoitusalueen toiminnan suunnittelu luontoarvot turvaavaksi, yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa
- Vieraspetopyyntien tehostaminen lintusaarilla ja rannikolla
- Kurtturuusun torjuntaohjelma
- Alueiden kokonaissuunnitelmat maankäytön ohjaamiseksi, hoitotoimien tehostamiseksi ja pinta-alan palauttamiseksi
- Kaavoituksen kautta tuleva sääntely: isoilla harjusaarilla rakentamisen ja infrastruktuurin sijoittaminen siten, että luonnoltaan arvokkaat kohteet säästyvät.
- Alueiden käytön ohjaaminen (viestintä ja rakenteet)

Kustannuksista

- Karkealla €/ha -laskennalla hiekkarantojen, kalkkikallioiden ja avointen dyynien

Palauttamistoimet 372 ha x 10 000 € = 3 720 000 €

Luonnonhoitotoimet 963 ha x 5 000 € = 4 815 000 €

- Kustannusarvion lähtökohtana toteutettujen toimenpiteiden keskiarvohinnoittelu. Arvio ei sisällä inventointia, suunnittelua, neuvottelua, ohjausta, mahdollista alueiden hankintaa ym. ympäristöhallinnon työtä.

hiekkasärkät

hiekkaranta

avoimet dyynit

metsäiset dyynit